

Hvad med drikkevandet til Aarhus?

Banedanmarks linjeføring kan få indflydelse på byens drikkevand.

JØRGEN CHRISTENSEN

Solbjerg

Nu har Banedanmark anbefalet at anlægge en ny jernbane i Østjylland fra Hovedgård til Hasselager.

Banedanmark har valgt at pege på den østlige linje på 24,7 km – ud af tre linjer – som den, de anbefaler til politikerne.

Denne linjeføring af jernbanen Hovedgård-Hasselager løber igennem et drikkevandsområde, hvor Aarhus Vand pumper 1,5 millioner kubikmeter vand op om året. Området har seks kildepladser (otte indvindingsboringer), og to af kildepladserne rammes direkte af den foreslåede linjeføring.

Drikkevandsboringerne forsyner den sydlige del af Aarhus by med 40 pct. af dens drikkevand, og 10 pct. af alt drikkevandet ind til ”Storaarhus” kommer fra disse boringer. Så hver gang en aarhusianer tapper en liter vand, kommer en deciliter fra disse boringer.

Som Banedanmark skriver i svar på ”høringskrivelser” indsendt i forbindelse med VVM-undersøgelserne:

»Østlig linjeføring passerer dog gennem Ravnholt/Tiset kildeplads. På en delstrækning på ca. 600 meter på kildepladsen vil banen ligge i afgravning, hvilket indebærer en øget sårbarhed af grundvandsressourcen i dette område. Banedanmark vil i forbindelse med detailprojekteringen have en øget opmærksomhed på strækningen omkring Ravnholt/Tiset, og vil træffe de nødvendige foranstaltninger såfremt der sker en gennemgravning af formation af smeltevandssand.»«

Hvad betyder ”øget opmærksomhed”?

En af disse kildepladser ligger på Tiset Bauehøj – et af de højeste punkter på linjeføringen. Jernbanen vil på denne strækning skulle graves 5 meter ned i bakken ved Tiset Bauehøj, hvor denne kildeplads nedlægges.

30 m fra kildepladsen lå der tidligere en privat drikkevandsboring. Det var en tre meter dyb brønd, som forsynede den nærliggende gård med en besætning på 20 malkekøer plus 50 grise med drikkevand. Gården kom over på kommunalt vand. Boringen blev nedlagt, og derefter løb vandet som et kildevæld ned over marken.

I ”Beslutningsgrundlaget”, som politikerne skal tage stilling ud fra, står der:

»Central og Østlig linjeføring løber gennem vigtige drikkevandsindvindingsområder for Aarhus by. Det vurderes dog, at der hverken i anlægsperioden eller når banen er i drift, vil være nogen særlig risiko for forurening af drikkevandet.»«

Banedanmark kommer i den grad i kontakt med grundvandet på denne linjeføring.

På den østlige og centrale linje går jernbanen gennem et område, hvor Aarhus Kommune i samarbejde med Søhøjlandets Skovdistrikt har plantet fredsskov netop for at beskytte grundvandet. Området er også udlagt til Boringsnære Beskyttelsesområder (BNBO) og vedtaget som sådan i Aarhus Byråd (beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 2, 2007). Den beskriver en beskyttelseszone omkring boringerne på 300 m.

Fredsskoven har Banedanmark lovet at erstatte i forholdet to til en og så vidt mulig med skov i lokalområdet, dog kun en til en på egne arealer. De fleste arealer vil blive "egne arealer", efter man har eksproprieret jord til jernbanen.

Kan de ikke finde jord i lokalområdet til beplantning, kan de plante fredsskov andre steder – for den sags skyld i Vestjylland. Det hjælper så ikke længere med at beskytte drikkevandet ind til Aarhus, som var formålet med fredsskoven i dette område.

Som Danmarks Naturfredningsforening udtaler:

»Helt overordnet: Ingen sprøjtegifte der, hvor vandet dannes, og der hvor det hentes op.«
I en tredjedel af prøver fra alle vandværksboringer i Danmark findes spor efter rester af sprøjtegifte, og 10 pct. af disse er lukkede på grund af for høje koncentrationer.

LÆS OGSÅ

Ny lov skal stoppe sprøjtning omkring vandboringer

Et jernbanespor skal vedligeholdes. Eksempelvis vil man gerne undgå plantevækst på sporene for derved at mindske brandfaren. Det gør man ved at sprøjte. De sprøjtemidler, man brugte, imens banestrækningerne hed DSB, var totalukrudtsgiften dichlobenil, kendt fra produkter som Casoron G og Prefix. Disse midler blev forbudt i 1997, men nedbrydningsstoffet BAM efter disse produkter findes stadig i vores drikkevand. DSB var storforbrugere af dette pesticid. I 1997 kom Banedanmark til, og de bruger et glyphosatprodukt, under handelsnavnet Roundup. Glyphosat er det suverænt mest solgte herbicid, både i verden og herhjemme. [Miljøstyrelsens Bekæmpelsesmiddelstatistik](#) viser, at de godt 1.100 tons glyphosat, som blev brugt i 2016, udgjorde 45 vægtprocent af samtlige pesticider herhjemme. I 2004-2006 indgik daværende Århus Amt og de større lodsejere og landmænd aftaler om ikke at bruge pesticider på deres arealer. Deklaration »Rådighedsindskrænkning ved pesticidfri drift« på ejendomme, som har indgået aftaler med Århus Kommunale værker – i dag "Aarhus Vand" – blev tinglyst på ejendommene:

»Undertegnede ejer af matr. nr. xxx Tiset by, Tiset, deklarerer og bestemmer hermed med bindende virkning for nuværende og fremtidige ejere og brugere af ejendommen.«
Altså – ingen brug af pesticider på disse arealer.

Overtrådte lodsejeren denne deklARATION i 2004, fik en lodsejer med ca. 6 ha jord en bod på 28.800 kr. ved overtrædelse at aftalen.

Disse deklARATIONER skal Banedanmark ikke overholde, hvis der bliver vedtaget en anlægslov for jernbanestrækningen i Folketinget. Fordi?

VVM-redegørelsen siger: »Afværgeforanstaltninger: Banedanmark indgår frivillige aftaler med kommunerne om sprøjtefrie zoner i særligt følsomme områder på baggrund af en faglig begrundet vurdering.«

LÆS OGSÅ

Banedanmark har uden held ledt efter Roundup-alternativ

Hvis den ”fagligt begrundede vurdering” udarbejdes af Banedanmark, så ved jeg godt, hvor det bærer hen.

Jeg tror heller ikke, Aarhus Kommune – Aarhus Byråd – har mod nok til at sige til Banedanmark, at de ikke må bruge sprøjtemidler over vores grundvand – som ”frivillig aftale”.

Kommunen siger nok ”ja”, som den plejer til alt, hvad der kommer fra Banedanmark. Akkurat som den sagde ”ja” til at nedrive Bruunsbro, Arkaden og Vandrehallen, da Banedanmark foreslog det. Folketinget vedtog heldigvis, at Banedanmark skulle nedgrave jernbanesporene for at få køremasterne ind under disse bygningerne – den løsning var også billigere. Banedanmark er fuldstændig ligeglad med drikkevandet til Aarhus. Vil politikerne i Aarhus og på Christiansborg løbe risikoen for forurening af drikkevandet til Aarhus by til fordel for at være 4 minutter og 32 sekunder hurtigere i København? Stop risikoen for at forurene vores grundvand, og brug de 3,7 milliarder på velfærd.

(indsendt til JP 11-11-2019 – bragt den 05-12-2019)